

STRATEGIA TAUSTA-AINEISTO 2035

OSALLISTAMINEN

IKÄÄNTYVÄ RIIHIMÄKI

STRATEGIA 2035 TAUSTA-AINEISTO

Johdanto

Strategian luominen edellyttää yhteistyötä kunnan eri toimijoiden kesken – päättäjien, kuntalaisten, kunnan henkilöstön, paikallisten yritysten ja muiden sidosryhmien kesken. Valintojen ja linjausten rinnalla on tärkeää, että syntyy yhteinen ymmärrys mahdollisimman laajasti kunnan poliittisessa ja ammatillisessa johdossa, toimialoilla, konserniyhteisöissä, henkilöstön sekä asiasta kiinnostuneiden kuntalaisten ja sidosryhmien keskuudessa. Yhteinen ymmärrys synnyttää sitoutumista ja sitoutuminen strategian suuntaisia tekoja.

Tässä aineistossa esitellään 55+ ikäisten kaupunkilaisten osallistamisen tuloksia sekä vanhusneuvoston näkemyksiä hyvän seniorielämän mahdollisuuksista Riihimäellä. Kyselyt toteutettiin ajalla 3.10.–30.11.2021. Asukaskyselyn kohderyhmäksi valittiin yli 55-vuotiaat, koska nyt 55-vuotiaat ovat vuonna 2035 juuri jääneet tai jäämässä eläkkeelle. Saamme näin tietoa, millaisia vaikutuksia eläkkeelle jäämisellä ja myöhemmin ikääntymisellä on kaupunkilaisten arkeen, asumiseen ja palveluiden tarpeeseen sekä toiveisiin.

Paperisia kyselylomakkeita oli saatavilla Riksulassa ja kyselyyn oli mahdollista vastata myös verkossa linkin kautta. Lisäksi 3.-10.10.2021 toteutettiin haastatteluita vanhustenviikon tapahtumissa Riihimäellä. Ikääntyvien kaupunkilaisten kyselyyn saatiin 102 vastausta. Vanhusneuvostolle suunnattuun kyselyyn kutsuttiin vastaamaan sekä 2021 syksyllä toimintansa päättävän neuvoston jäsenet sekä uuden, aloittavan vanhusneuvoston jäsenet.

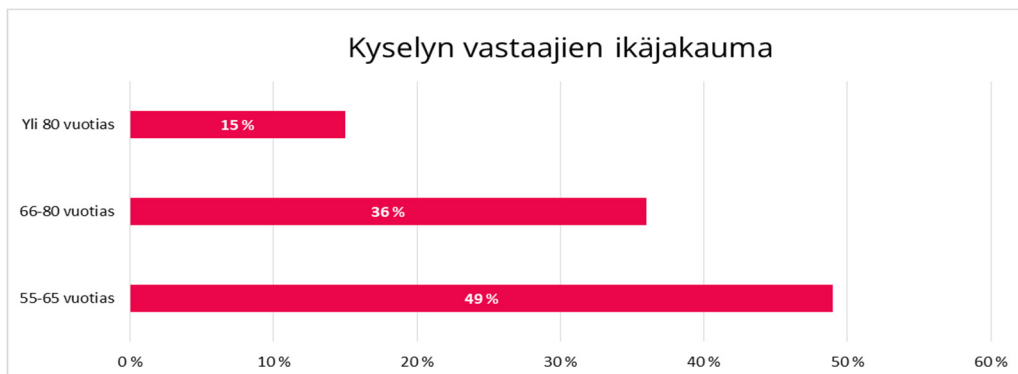
Kyselyissä kysyttiin mm. asumisen, asuinympäristön ja aktiivisen arjen mahdollisuuksista sekä hyvinvointia edistävästä asioista Riihimäellä. Vastaajat arvioivat Riihimäen vetovoimatekijöitä ja kertoivat asioista, joita toivovat kaupungin ottavan huomioon ikäihmisten palveluissa ja hyvinvoinnissa arjen sujuvuuden turvaamiseksi tulevaisuudessa. Moni vastaaja koki tulleen arvostetuksi, kun heidän mielipiteitään kysyttiin. Mahdollisuus vastata paperilomakkeella sai kiitosta. Tutkimusmenetelmiä koskien kehitettäväksi asioiksi nousi tekstin koko, kyselylomakkeen asettelu ja lomakkeessa käytettyjen sanojen ymmärrettävyys.

KYSELY 55+ IKÄISILLE RIIHIMÄKELÄISILLE

Kohderyhmä:	55+ ikäiset Riihimäellä
Ajankohta:	3.-30.10.2021
Menetelmä:	Haastattelut, kysely
Vastaajamäärä:	102
Suunnittelu ja toteutus:	Riihimäen kaupunki

Kyselyn tulokset

Kyselyn vastaajista 49 % oli iältään 55-65-vuotiaita, 36 % 66-80 vuotiaita ja 15 % yli 80 vuotiaita. Vastaajista työelämän ulkopuolella oli 63 % ja työelämässä mukana oli 28 %. Osittain työelämässä oli 9 % vastaajista.

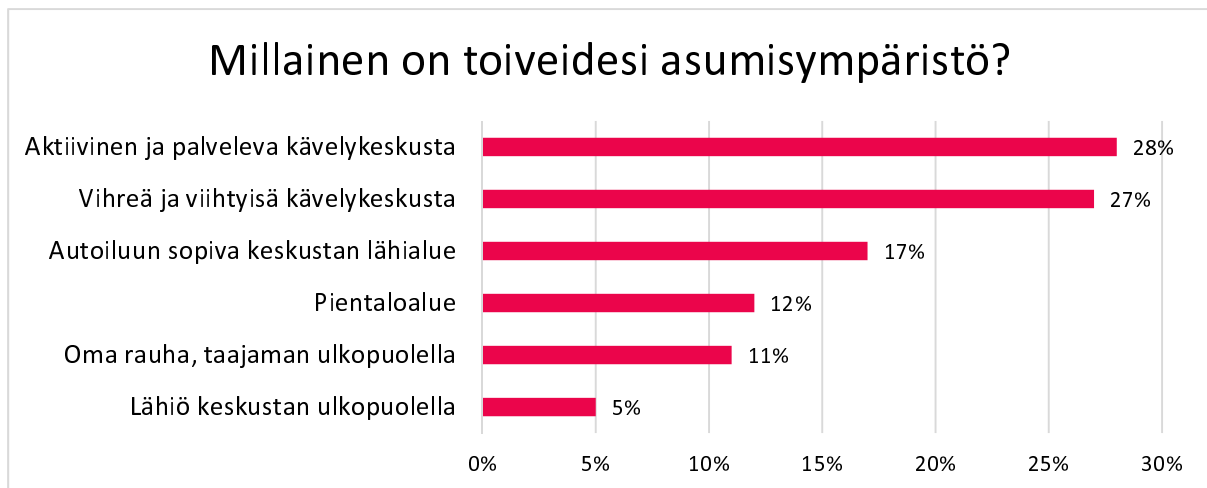

Kuva 1: Kyselyn vastaajista 49 % oli iältään 55-65-vuotiaita, 36 % 66-80 vuotiaita ja 15 % yli 80 vuotiaita

Toiveiden asuinympäristö

Toiveiden asuinympäristö on 55 % vastaajista keskusta. Keskusta-asumista kannattavista 28 % toivoo aktiivista ja palveluita tarjoavaa kävelykeskustaa. Lähes yhtä moni (27 %) arvosti kaupunkikeskustan vihreyttä ja viihtyisyyttä. 17 % kyselyyn osallistuneista vastaajista asui mieluiten keskustan lähialueella, autolla liikkuen. Ikääntyvien kaupunkilaisten toiveiden

asuinalueeseen kuuluu myös pientaloalueet (12%) ja oma rauha taajaman ulkopuolella (11%).

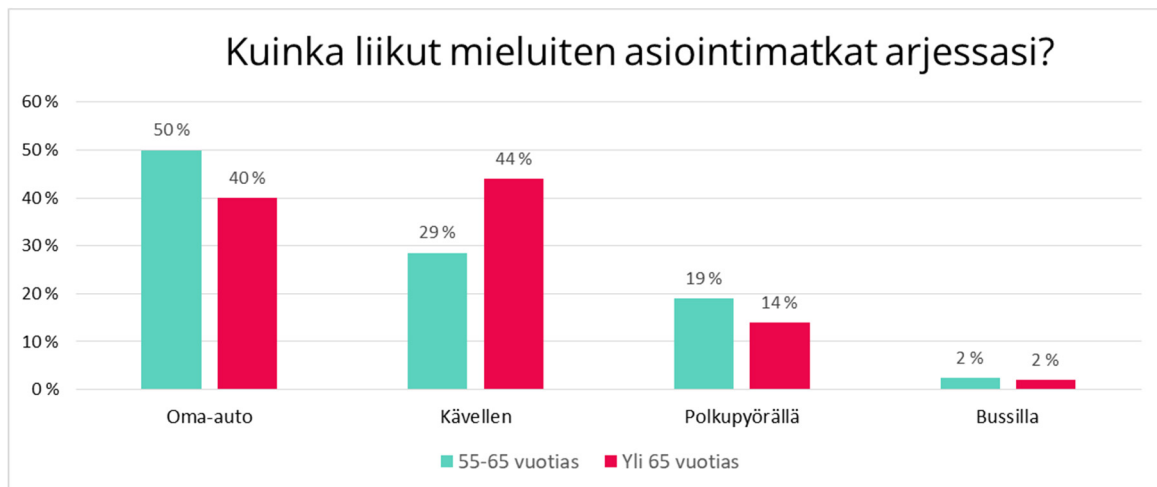

Kuva 2: Millainen on toiveidesi asuinympäristö? (kaikki vastaajat yhteensä)

Vastaajina olleista 55–65 -vuotiaista omakotitalossa asui nyt 54 % ja suurin osa heistä toivoi asuvansa omakotitalossa myös 5-10 vuoden kuluttua. Yli 65-vuotiaista kyselyyn vastanneista enemmistö (58 %) asui kerrostalossa tai rivitalossa (20 %) ja heillä tulevaisuuden asumistoiveina olivat kerrostalo (50 %), rivitalo (25 %), yhteisöllinen asuminen (14 %) tai palvelutalo (8 %). Yli 65 vuotiaista vastaajista omakotitalossa asumista toivoi vain 6 %. Kerrostalossa asumisen ongelmaksi koettiin hissien puute vanhoissa taloissa Riihimäellä, hissien myötä kerrostalo koetaan soveltuvammaksi asuinmuodoksi ikäihmisille.

Arjen asiointimatkat

Kyselyyn vastanneet 55–65 -vuotiaat kertoivat kulkevänsä arjen asiointimatkat mielellään omalla autolla. Näistä vastaajista suuri osa oli yhä mukana työelämässä, mikä vaikutti autoilun tarpeeseen. Yli 65-vuotiaat toivovat keskusta-asumista ja hoitivat asiointimatkat mieluiten kävellen. Autolla kulkeminen korostui hieman sellaisten yli 80-vuotiaiden vastaajien vastuksissa, jotka haastattelussa totesivat, että sairaudet estävät pyöräilyn ja kävelyn pitkiä matkoja. Vastaajien joukossa joukkoliikenteen käyttäminen oli vähistä.

Kuva 3: Kuinka liikut mieluiten asiointimatkat arjessasi? (kaikki vastaajat, ikäryhmissä)

Asumisen ja aktiivisen arjen mahdollisuudet nyt

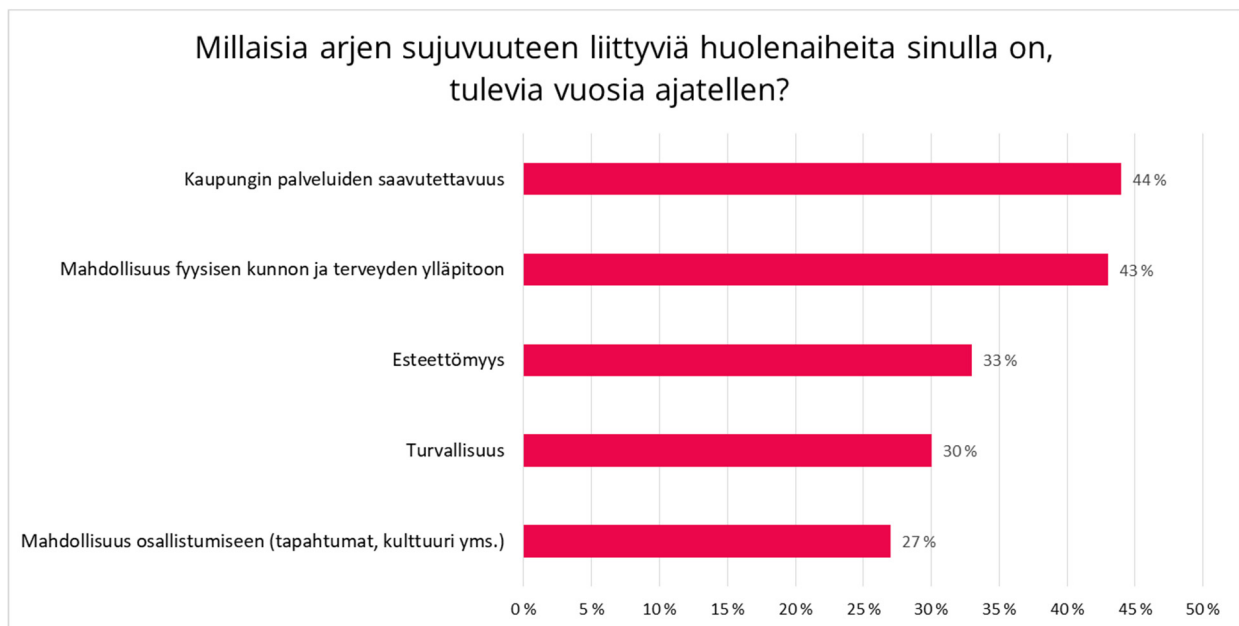
Vastaajat arvioivat kouluarvosanalla asumisen, asuin ympäristön ja aktiivisen arjen mahdollisuuksia Riihimäellä. Valtaosa antoi kaupungille joko kiitettävän (32 %) tai hyvän arvosanan (45 %). Reilu kymmenesosa vastaajista antoi kaupungille tyydyttävän arvosanan (11 %). Kaupunki sai osalta vastaajista myös kohtalaisen (4 %) tai välttävän arvosanan (5 %). Erinomaisena asumisen, asuin ympäristön ja aktiivisen arjen mahdollisuuksia piti vastaajista 2 %.

- Arvioi kouluarvosanalla asumisen, asuin ympäristön ja aktiivisen arjen mahdollisuuksia Riihimäellä. **ka 8,0**

Huolenaiheita tulevaisuudessa

Kyselyyn osallistuneet kertoivat, millaisia arjen sujuvuuteen liittyviä huolenaiheita heillä on tulevia vuosia ajatellen. 21 % vastaajista koki, ettei heillä ole mitään erityisiä huolenaiheita. Huolenaiheet, joita vastaajilla oli, liittyivät kaupungin palveluiden saavutettavuuteen (44 %), fyysisen kunnon ja terveyden ylläpidon mahdollisuuteen (43 %), esteettömyyteen (33 %), turvallisuuteen (30 %) ja osallistumisen mahdollisuuksiin (27 %).

Saavutettavuuteen liittyvät huolenaiheet liittyivät mm. tiedonsaantiin ja sitä kautta palveluiden saatavuuteen. Eräät haastatellut toivat esille, että olisi tärkeää saada informaatiota painetussa muodossa eikä vain sähköisessä muodossa. He totesivat, että ennen kuin on mahdollista päästä sähköisen tiedon äärelle, tulee omistaa älylaite ja osata

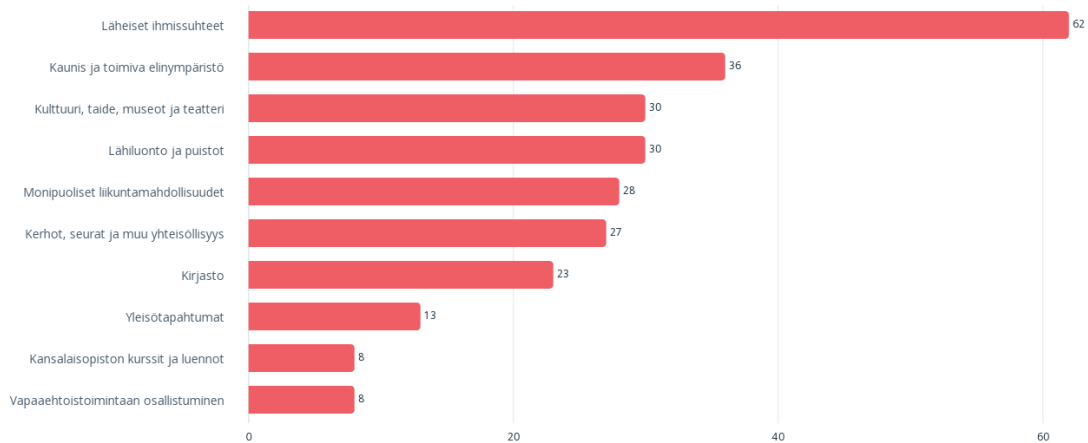
Kuva 4: Millaisia arjen sujuvuuteen liittyviä huolenaihteita sinulla on, tulevia vuosia ajatellen? (kaikki vastaajat)

käyttää sitä. Tiedon ulkopuolelle jääminen jättää tunteen yhteiskunnan ja tapahtumien ulkopuolelle joutumisesta. Esteettömyyteen liittyvä huolet liittyivät fyysiseen ympäristöön kuten ulkoalueisiin ja hissittömiin rakennuksiin.

Hyvinvointia edistävät asiat

Kyselyyn osallistuneet arvioivat merkittävimmiten omaan hyvinvointiin liittyviksi asioiksi läheiset ihmissuhteet (64 %). Tärkeitä hyvinvointia edistäviä asioita olivat myös toimiva ja kaunis elinympäristö (37 %). Kulttuurin, taiteen, museoiden ja teatterin koettiin edistävän hyvinvointia (31 %). Lähiluonto ja puistot koettiin tärkeiksi paikoiksi virkistäytymiseen (31 %). Monipuoliset liikuntamahdollisuudet mahdollistavat fyysisen kunnon ylläpitoa edistävät terveyttä (28,9 %). Myös kerhot seurat ja muu yhteisöllisyys (28 %) sekä kirjastopalvelut (24 %) nousivat vastaajille tärkeiksi hyvinvointia edistäväksi asiakasi.

- Mitkä asiat koet merkittäväksi hyvinvointiasi edistäviksi asioiksi?

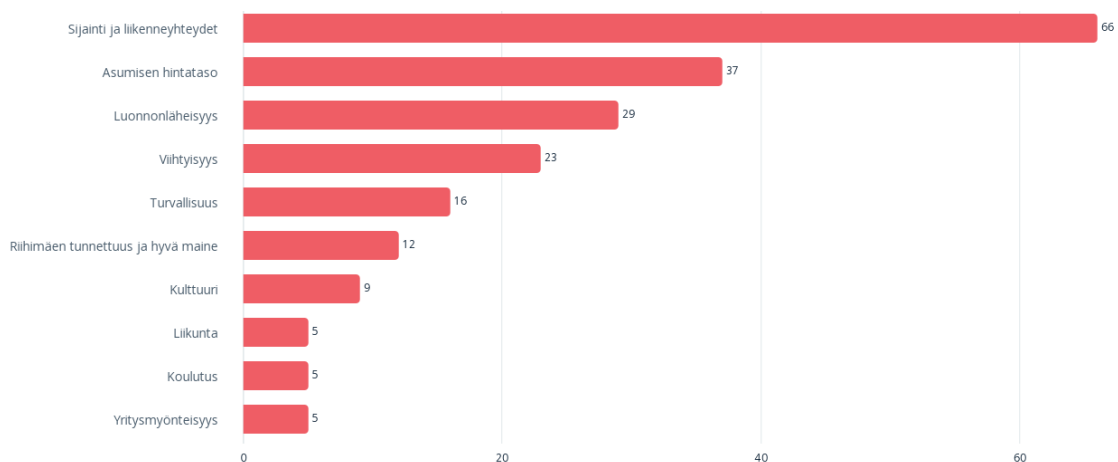

Kuva 5: Hyvinvointia edistäviä asioita

Riihimäen vetovoimatekijät

Vastaajat nostivat Riihimäen vetovoimatekijöiden viiden kärkeen sijainnin ja liikenneyhteydet (86,8 %), asumisen hintatason (48,7 %), luonnonläheisyyden (38,2 %), viihtyisyyden (30,3 %) ja turvallisuuden (21,1 %).

- Mitkä ovat Riihimäen vetovoimatekijät vuonna 2035?

Kuva 6: Mitkä ovat Riihimäen vetovoimatekijät vuonna 2035?

Palvelut, hyvinvointi ja arjen sujuvuus 2035

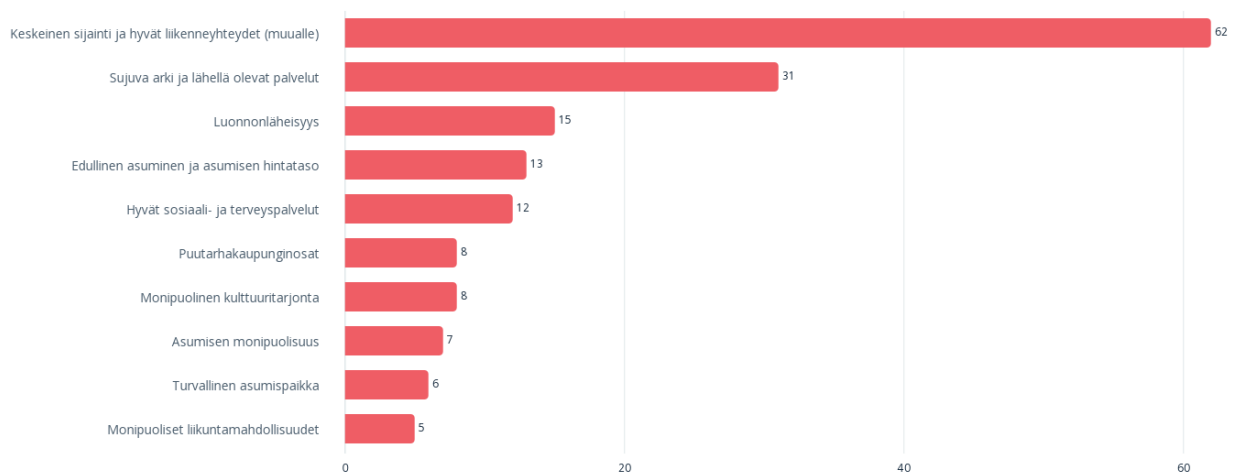
Vastaajat kertoivat lisäksi asioista, joita toivovat kaupungin ottavan huomioon ikäihmisten palveluissa, hyvinvoinnissa ja arjen sujuvuudessa tulevaisuudessa:

- Kotona asuville vanhuksille pitäisi saada enemmän apuja ja seuraa arjessa
- Toimiva kotihoito
- Liikkuva Riihimäki uuteen nousuun
- Omaishoitajuuteen tukea ja helpotusta
- Kaupungin siisteys ja viihtyvyys
- Sote-palveluiden saatavuus laadukkaina lähipalveluina
- Osallisuuden mahdollistaminen/vahvistaminen ja yksinäisyyden torjunta
- Palveluiden tarjonta muutenkin kuin digitaalisina
- Kiitos Riksula ja muut kohtaamispaikat
- Riihimäellä on mukavan paljon senioritoimintaa
- Julkiset liikenneyhteydet, kun oma tai puolison terveys ei mahdollista enää autolla ajaa
- Keskustassa tulee voida asioida autolla
- Riihimäellä ei tarvitse jäädä yksin, kun vaan lähtee mukaan tapahtumiin ja toimintaan
- Kerrostaloihin tarvitaan hissit
- Kiitos, että on senioripenkkejä. Penkeistä täytyy huolehtia. Voisiko sen kiinnittää paremmin, kun niitä yritetään kaataa.
- Terveystarkastukset
- Myös isoja kerrostaloasuntoja pitäisi olla ostettavissa (yli 100 m², jopa 130 m².)
Nykyiset uudet asunnot ovat aivan hirmu pieniä, vuokra-asuntojen kaltaisia ja ilman mitään luksusta
- Palveluiden saatavuus ja pysyvyys eli jatkumo palveluissa
- Kaikki eivät halua asua keskustassa kerrostalossa. Esimerkiksi viihtyisiä, vehreillä alueilla olevia esteettömiä rivitaloasuntoja, paritaloja ja erillistaloja on melko vähän
- Yksinäisyys, terveydenhoito ja maksukyky huolettaa
- Tarttis muistaa, että kuntayhtymän muissakin kunnissa vanhat ihmiset tarvitsevat lähipalveluita lähelleen eikä jonnekin Riihimäelle.
- Turvallisuus, lähinnä terveydenhoito ja terveyden ylläpidon turvaaminen

- Strategiassa kannattaa huomioida myös tulevat sukupolvet
- Yhteisöllisissä tilaisuuksissa huonokuuloisten huomioonottaminen
- Ihmisten yksilöllinen kohtaaminen
- Viihtyisä pikkukaupunkimaisuus tulee säilyttää, ei kerrostalokeskittymää asemalle
- Kutomon rakennuksen säilyttäminen
- Lisää palvelutaloja, että pääsisi nauttimaan turvallisesta asumisesta hyvissä ajoin ennen kun toimintakyky heikkenee
- Viheralueita lisää, kaupunkimetsien suojelu, ei tiivistä kerrostalokeskustaa aseman viereen kuten suunniteltu

Mitkä ovat mielestäsi kolme tärkeintä menestystekijää, jotka erottavat Riihimäen positiivisesti muista kunnista?

Kuva 7: Riihimäen menestystekijät

KYSELY RIIHIMÄEN VANHUSNEUVOSTOLLE

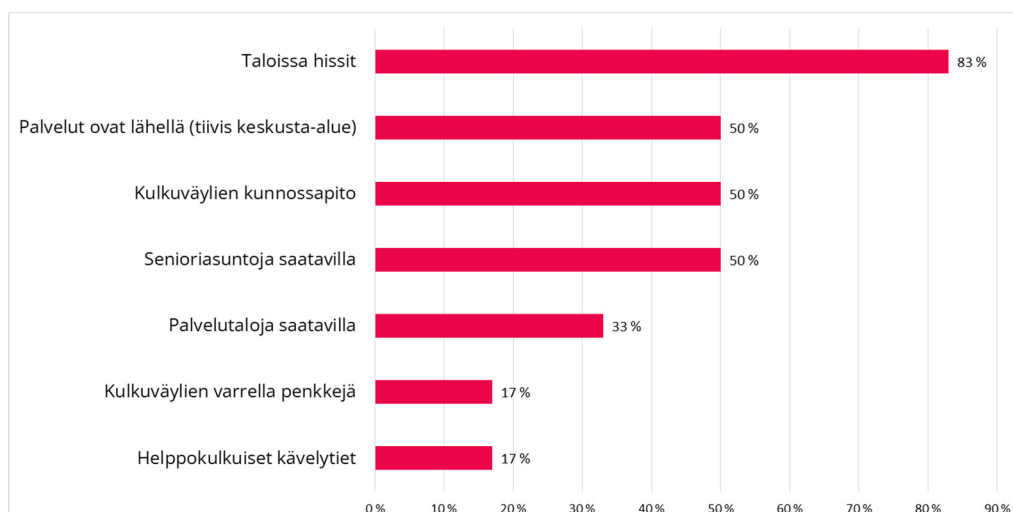
Kohderyhmä:	Riihimäen vanhusneuvoston jäsenet
Ajankohta:	17.11. - 30.11.2021
Menetelmä:	Kysely lähetetty sähköpostitse
Suunnittelu ja toteutus:	Riihimäen kaupunki

Vanhusneuvostolle suunnattuun kyselyyn kutsuttiin vastaamaan sekä 2021 syksyllä toimintansa päättävän neuvoston jäsenet sekä uuden, aloittavan vanhusneuvoston jäsenet.

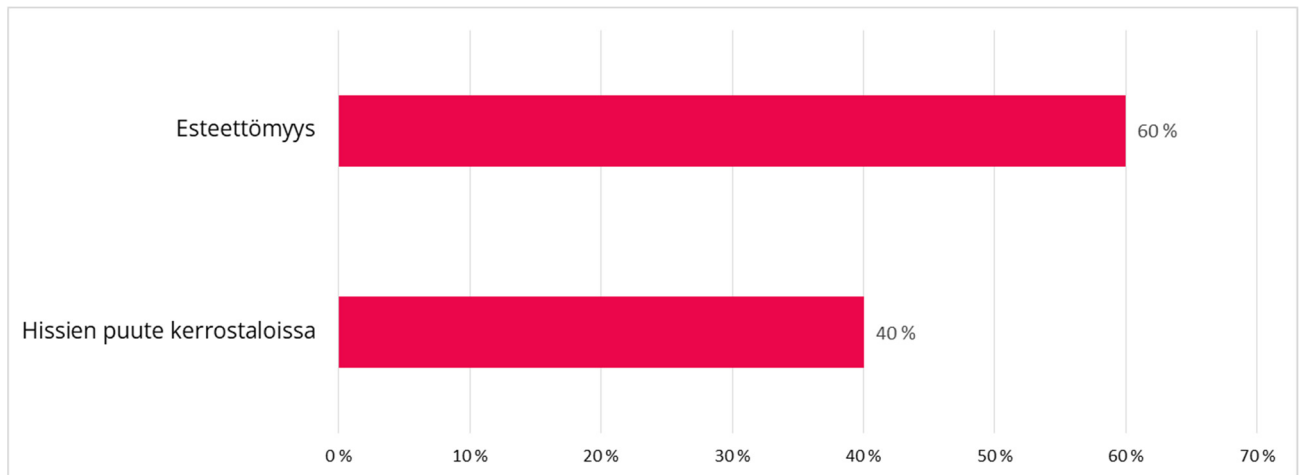
Arvioi kouluarvosanalla (4-10) ikääntyvien toiveiden mukaisen asumisen mahdollisuuksia Riihimäellä **ka 6,6**

Arvioi kouluarvosanalla (4-10) ikääntyvien itsenäisen arjessa asioinnin mahdollisuuksia Riihimäellä **ka 7,6**

Arvioi kouluarvosanalla (4-10) ikääntyvien asumisen ja liikkumisen turvallisuutta Riihimäellä **ka 7,4**

Mitkä kolme asiaa ovat mielestänne tärkeimpiä kaupunkiympäristöä ja rakentamista koskevia asioita ikäihmisille?

Millaisia ikääntyvien kaupunkilaisten arjen sujuvuuteen liittyviä huolenaiheita Riihimäellä on?

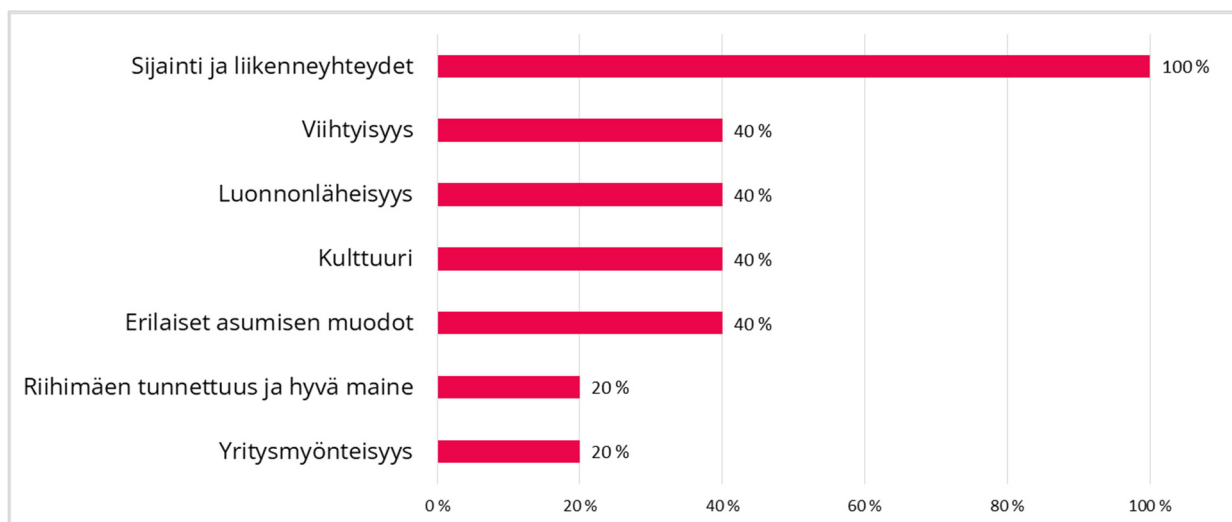
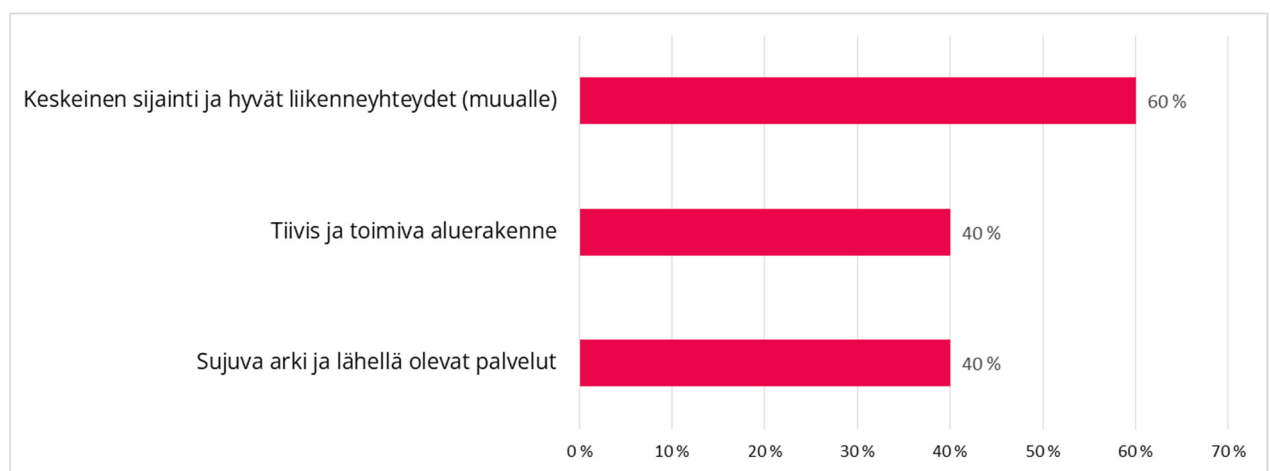

Muita huolenaiheita koettiin olevan Mahdollisuus fyysisen kunnon ja terveyden ylläpitoon, Kaupungin palveluiden saavutettavuus, Mahdollisuus osallistumiseen (tapahtumat, kulttuuri yms.), Katujen liukkaus, Asuinalueen muistiystävällisyys, Eläkkeiden riittävyys (varsinkin naisilla).

Arvioi kouluarvosanalla (4-10) ikääntyvien mahdollisuuksia osallistua kulttuuritapahtumiin ja käyttää kulttuuripalveluita Riihimäellä	ka 7,0
Arvioi kouluarvosanalla (4-10) ikääntyvien mahdollisuuksia käyttää liikuntapalveluita Riihimäellä	ka 7,0
Arvioi kouluarvosanalla (4-10) ikääntyvien mahdollisuuksia yhteisöllisyyteen, yhdessä tekemiseen ja vapaaehtoistoimintaan Riihimäellä	ka 7,2
Arvioi kouluarvosanalla (4-10) ikääntyvien mahdollisuuksia osallistua demokraattiseen prosessiin Riihimäellä (äänestäminen, päättävissä elimissä toimiminen jne.)	ka 7,6
Arvioi kouluarvosanalla (4-10) ikääntyvien yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon toteutumista Riihimäellä	ka 6,6

Mitkä asiat koet ikäihmisten merkittäväksi hyvinvointia edistäviksi asioiksi?

Tärkeimmiksi asioiksi vastaajat nostivat läheiset ihmissuhteet, monipuoliset liikuntamahdollisuudet sekä kulttuuri, taide, museot ja teatteri. Hyvinvointia lisäävinä asioina nähdään myös kirjasto, lähiluonto ja puistot, kansalaisopiston kurssit ja luennot, kerhot, seurat ja muu yhteisöllisyys sekä vapaaehtoistoimintaan osallistuminen.

Mitkä ovat Riihimäen vetovoimatekijät vuonna 2035?**Mitkä ovat mielestäsi kolme tärkeintä menestystekijää, jotka erottavat Riihimäen positiivisesti muista kunnista?**

Muita Riihimäen menestystekijöitä nähdään olevan yritys-elämän aktiivisuus, kiertotalous ja tähän liittyvä osaaminen, osallisuus ja yhteisöllisyys, turvallinen asumispaikka, luonnonläheisyys, hyvät koulut ja lukio, Riihimäen tunnettuus ja hyvä maine, hyvään palveluun kannustava organisaatiokulttuuri.

Mistä Riihimäki tunnetaan vuonna 2035?

- Kierrätystalouden pioneeri, jossa kaupunki ja ympäröivä luonto ovat tasapainossa ja yhteisöllisyys vallitsee asukkaiden kesken.
- Kestävän kehityksen mukaisesta elämisestä, luonnosta ja toimivista vanhuspalveluista, joissa uusia innovaatioita.
- Vihreä kaupunki jossa jokaisella on turvallista elää, harrastaa! Mukavampaa olla yhdessä kuin yksin
- Viisaista valtuutetuista ja myös siitä, että vastakkainasettelu olisi nykyistä vähäisempää.
- Yritysmuotoisyydesta ja myös ikäihmisten lisääntyneestä arvostuksesta, siis ikäystävällisyydestä.

Asioita, jotka tulisi ottaa huomioon Riihimäen 2035 strategiassa, koskien ikääntyneiden palveluita, hyvinvointia ja arjen sujuvuutta:

- Lähipalvelujen saatavuus ja se, että palveluita voi saada myös luukulta, ei vain digitaalisesti.
- Kysely ikäihmisille.
- Vanhusten oma palvelunumero.
- Terveyspalveluiden saatavuuden varmentaminen, kun SOTE (maakuntamalli) astuu toimintaan.
- Palveluasumispaikkojen lisääminen
- Mielestäni kaupungin tulisi lisätä vanhusneuvoston kuulemista jo suunnittelun alkuvaiheessa. Ei vasta silloin, kun asia jo valmiiksi pureskeltu.
- Turvallisuuden tunteen lisääminen: kaikki saa osallistua, ollaan yhteydessä, tarjotaan sopivaa asumista

- Toimivat terveystalvelut maakunta-mallissakin (ettei tarve lähteä Hämeenlinnaan)

Asioita, jotka tulisi ottaa huomioon Riihimäen 2035 strategiassa, koskien ikääntyneiden yhdenvertaisuutta:

- Kunnallisia terveyttä tukevat lähipalvelut tulee säilyttää ja liikkumista kuten palvelulinjaa tulee tukea palvelujen saatavuuden turvaamiseksi, että kaikkien ei tarvitse asua keskustassa.
- Hyvä tiedotus mahdollisuuksista. Yli 75v yhteydenotto automaattisesti. Kutsu yhteisiin tilaisuuksiin.

Vanhusneuvoston toiminta ja vaikutusmahdollisuudet

Arvioi kouluarvosanalla (4-10), kuinka hyvin vanhusneuvosto ja sen toiminta tunnetaan Riihimäellä (oma arviosi)? **ka 6,0**

Arvioi kouluarvosanalla (4-10) millaiset vaikutusmahdollisuudet vanhusneuvostolla on Riihimäen kaupungin toiminnassa ja päätöksenteossa. **ka 6,2**

Arvioi kouluarvosanalla (4-10) kuinka aktiivista ja toimivaa yhteistyötä Riihimäen vanhusneuvostolla on kaupungin päättäjien, viranhaltijoiden ja palveluntuottajien kanssa. **ka 6,2**

Arvioi kouluarvosanalla (4-10) kuinka aktiivista ja toimivaa yhteistyötä Riihimäen vanhusneuvostolla on eri sidosryhmien kanssa (seurat, yhdistykset, muu kolmas sektori). **ka 6,6**

Millä tavoin vanhusneuvoston tunnettuutta, yhteistyömuotoja ja vaikutusmahdollisuuksia voitaisiin jatkossa parantaa?

- Tekemällä aloitteita ikäihmisten asioissa ja tiedotuksella.
- Päättävä elin, ei pelkästään lausunnonantaja.

- Vanhusneuvoston jäsenmäärän lisääminen esim. 10-12
- Vanhusneuvostolle samat mahdollisuudet ja oikeudet kuin nuorisovaltuustolla.
Tarvittaessa nimen muuttaminen.
- Oma palsta paikallislehteen.